

بسم الله الرحمن الرحيم

کتاب طلایی حقوق تجارت ۱

مؤلف: دانشجویان دانشگاه‌های سراسر کشور

ترجمه و ویرایش: حمید مرآت‌ی قشیری

ویراستار: فاطمه خزانگی

مشارکت طلایی
پویندگان دانش

www.ketab.ir

سرپرست اسناد و کتابخانه ملی قش. حمید، ۱۳۶۸ -
 عنوان: مکتب پدیدآور: کتاب طلایی حقوق تجارت ۱: ویژه دانشجویان
 دانشکده های سراسر کشور
 مشخصات نشر: تهران: طلایی پویندگان دانشگاه، ۱۳۹۳.
 مشخصات فیزیکی: ۱ جلد، ۸۰۰ ص.
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۲۸-۳۷۹-۹
 وضعیت: فهرست نویسی: مختصر
 یادداشت: این مدرک در درسی <http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است.
 شناسه افزوده: شناسه فاشی ۱۲۸-
 شماره کتابشناسی ملی: ۲۸۸۲۹۷۶

کتاب طلایی حقوق تجارت ۱

مسئول انتشارات: مهدی مهدوی پور
 مدیر تولید و محتوا: میلاد رفیعیان فرد
 مدیر و سرپرست گروه حقوق: مهدیه ازخندی
 صفحه آرایی: قلم نگار (معمری)
 چاپخانه - صحافی: چاپخانه طلایی پویندگان دانشگاه
 اینتروگرافی: آرمانیا
 سال نشر: ۱۳۹۳
 بوبت چاپ: اول
 شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
 قیمت: ۸۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۲۸-۳۷۹-۹

تهران، میدان انقلاب، مابین ۱۲ فروردین و منیر جوی،
 خیابان شهید نظری، پلاک ۱۳۰، طبقه چهارم شرقی،
 تلفن: ۵۳۲-۶۶۹۵-۶۳۷-۶۶۹۵، فکس: ۶۶۹۷۱۲۲۵

www.Bahjournals.ir

مقدمه ناشر

به نام خدا

مقدمه انتشارات طلایی پویندگان دانشگاه با توجه به رسالت فرهنگی علمی و آموزشی و با توجه به خواسته‌های دانشجوین، مجموعه کتاب‌های حقوقی را در جهت یادگیری آسان‌تر و موفقیت تضمینی شما دانشجویان عزیز در آزمون‌های پایان ترم تالیف و منتشر می‌نماید. در ضمن تمامی مطالب موجود در این کتاب از یکی از مراجع زیر گردآوری شده و در انتها در فصل به صورت مشخص به آن اشاره شده است.

- مرجع ۱: قانون تجارت، مصوب ۱۳۱۱
- مرجع ۲: اسکناس و رهن حقوق تجارت، کلیات، معاملات تجاری، تجار و سازماندهی فعالیت تجاری، چاپ شانزدهم، تهران: انتشارات اسکناس، ۱۳۹۲
- مرجع ۳: دکتر سید علی حسینی، حقوق تجارت، جلد اول، تهران، نشر دادگستر، ۱۳۷۴
- سایر مراجع

موفق باشید

انتشارات طلایی پویندگان دانشگاه

پراکندگی سؤالات براساس فصل‌ها									
دوم				اول				باب	
۳	۲	۱		۳	۲	۱	مقدمه	فصل	
								تعداد	
۱۷	۱	۱	-	۶	۸	۳۱	۱۱	سؤالات ادوار گذشته	
۷۲/۱۵	۲	۱/۲	-	۷/۵۹	۱۰/۱۲	۳۹/۲۴	۱۳/۹۷	درصد	

فهرست مطالب

۷	 مقدمه (۱۹ نکته)
۱۴	 آزمون مقدمه (سؤالات پرتکرار و احتمالی)
۱۹	 باب اول
۲۱	 فصل اول: معاملات تجاری ذاتی (۶۷ نکته)
۳۱	 آزمون فصل اول (سؤالات پرتکرار و احتمالی)
۴۱	 فصل دوم: تاجر (۱۵ نکته)
۴۶	 آزمون فصل دوم (سؤالات پرتکرار و احتمالی)
۵۱	 فصل سوم: اعمال تجاری تبعی (۱۰ نکته)
۵۴	 آزمون فصل سوم (سؤالات پرتکرار و احتمالی)
۵۷	 فصل چهارم: ملاک عام تجاری بودن اعمال تاجر (۳ نکته)
۵۹	 آزمون فصل چهارم (سؤالات پرتکرار و احتمالی)
۶۱	 فصل پنجم: رژیم حقوقی عملیات تجاری (۱۲ نکته)
۶۶	 آزمون فصل پنجم (سؤالات پرتکرار و احتمالی)

باب دوم ۶۹

فصل اول: سازماندهی فعالیت تجاری (۱۰ نکته) ۷۱

آزمون فصل اول (سؤالات پرتکرار و احتمالی) ۷۵

فصل دوم: شرایط اشتغال به تجارت (۶ نکته) ۷۷

آزمون فصل دوم (سؤالات پرتکرار و احتمالی) ۸۰

فصل سوم: الزامات حرفه‌ای تاجر (۱۳ نکته) ۸۳

آزمون فصل سوم (سؤالات پرتکرار و احتمالی) ۸۸

www.ketab.ir

مقدمه

- نکته ۱ حقوق تجارت حقوق اعمال تجاری و تجار است.
- ۱- قانون گذار یکسری اعمال را اعمال تجاری معرفی کرده.
 - ۲- هر کس این اعمال را انجام دهد تاجر است.
 - ۳- هر کس تاجر شد اعمال تجاری را انجام می دهد جزء اعمالی که برای امور تجاری نباشند.
 - ۴- بعضی از اشخاص با آنکه عمل تجاری انجام نمی دهند قانوناً تاجرند. مثل شرکت های سهامی.

بخش اول

نکته ۲ حقوق تجارت در ایران سابقه ی طولانی ندارد و بیشتر تأثیر گرفته از اصول سایر کشورها علی الخصوص فرانسه است که در سال ۱۸۰۷ میلادی، قانون تجارت این کشور را تصویب کرد. کوشش دولت فرانسه، جهت تحت قانون درآوردن عرف و عادات تجاری، به تصویب رسید. البته این قانون بارها مورد بازبینی قرار گرفت و در حال حاضر موارد متعددی در آن باقی نمانده و لیکن قانون تجارت ۱۳۱۱ ایران عمده تاً از آن نشأت گرفته است.

نکته ۳ حقوق تجارت ایران ابتدا در دوره ای بنام دوره ی احتیاط قرار گرفت که قانون گذار در سال ۱۲۸۹ (۱۳۲۸ قمری) در مقابل مخالفت پیشوایان مذهبی با ورود قوانین غربی بصورت محتاطانه قانون قبول و نکول بروات تجاری را تصویب نمود. این قانون بعداً در سال ۱۲۹۰ اصلاح شد. پس از آن قانون تجارت ۱۳۰۳ و ۱۳۰۴ در کمیسیون پارلمانی عدلیه به تصویب رسید. این

نکته ۴ فکر ایجاد محاکم تجاری با تصویب قانون موقتی محاکم تجارت (۱۲۹۴) آغاز و با تصویب قانون تشکیل محاکم تجارت (۱۳۰۴) تکمیل گردید؛ ولی بعدها به موجب قانون تسريع محاکمات (۱۳۰۹) کنال گذاشته شد.

منايع حقوق تجارت

منابع حقوق تجارت	منابع رسمی	قانون اساسی: که منبع حقوق به طور عام و منبع حقوق تجارت به طور خاص است.								
		<table><tr><td>قوانین</td><td>قوانین تجاری: شامل قانون تجارت و قوانین خاص مربوط به فعالیت‌های تجاری مثل بانکداری</td></tr><tr><td>قانونی از قوه مقننه</td><td>قانون مدنی</td></tr><tr><td>قوانین</td><td>کنوانسیون‌های بین‌المللی</td></tr><tr><td>قانون و آیین‌نامه‌ای</td><td>مضوبات شورای نگهبان: که وظیفه‌اش تفسیر قانون اساسی و نظارت بر مصوبات مجلس است.</td></tr><tr><td>قانون و آیین‌نامه‌ای</td><td>مضوبات مجمع تشخیص مصلحت نظام: که تصمیماتش به منزله قوانین عادی است.</td></tr></table>	قوانین	قوانین تجاری: شامل قانون تجارت و قوانین خاص مربوط به فعالیت‌های تجاری مثل بانکداری	قانونی از قوه مقننه	قانون مدنی	قوانین	کنوانسیون‌های بین‌المللی	قانون و آیین‌نامه‌ای	مضوبات شورای نگهبان: که وظیفه‌اش تفسیر قانون اساسی و نظارت بر مصوبات مجلس است.
قوانین	قوانین تجاری: شامل قانون تجارت و قوانین خاص مربوط به فعالیت‌های تجاری مثل بانکداری									
قانونی از قوه مقننه	قانون مدنی									
قوانین	کنوانسیون‌های بین‌المللی									
قانون و آیین‌نامه‌ای	مضوبات شورای نگهبان: که وظیفه‌اش تفسیر قانون اساسی و نظارت بر مصوبات مجلس است.									
قانون و آیین‌نامه‌ای	مضوبات مجمع تشخیص مصلحت نظام: که تصمیماتش به منزله قوانین عادی است.									
منابع غیررسمی	عمل فعالان تجاری	تصمیمات هیأت وزیران								
		رویه قضایی (آراء وحدت رویه): مثل رأی وحدت رویه ۲۰۵-۱۳۴۹/۲/۳۶ که در آن دیوان عالی کشور رسماً اعلام کرده حکم راجع به جرم ورشکستگی به نفع را در دادگاه کیفری بدون حکم ورشکستگی صادر نمی‌کند و ناجر بلا مانع اعلام کرده است.								
	عمل فعالان تجاری	رسم و رسوم تجاری (الزام‌آور نیست، مگر این‌که بر عادت برسد)								
		عرف و عادت (در هر صورت الزام‌آور است) اولویت دارد بر عرف و عادت خاص است که اگر موجود نباشد به عرف عام مراجعه می‌شود چنانچه عرف عام در چهارم به قانون رافع مسئولیت نیست. عرف بر قانون تکمیلی اثر حیثیت دارد نه بر قانون آمری								
		عقاید عمومی حقوق تجارت: منبع غیر مستقیم و غیر الزام‌آور حقوق تجارت است.								

که نکته ۵ دو نمونه از اصطلاحات مهم که خارج از قانون تجارت در مقررات قوانین خاص تجاری انجام یافته اول راجع به تصفیه امور ورشکسته است که فقط در محل‌هایی اعمال می‌شود که وزارت دادگستری در آنجا اداره تصفیه ایجاد کرده است و دوم راجع به تشکیل شرکت‌های سهامی عام و خاص است. بطور کلی قوانین تجارتی منبع اصلی حقوق تجارت به شمار می‌آیند.

که نکته ۶ قانون مدنی به عنوان قانون مادر یا قانون عام، در صورت سکوت یا اجمال قانون تجارت و قوانین خاص تجاری، در روابط تجاری حکمفرماست.

که نکته ۷ در صورت تضاد بین قانون تجارت و مدنی، قانون خاص یعنی تجارت ارجحیت دارد. مثل مسئولیت مدنی حمل و نقل که در قانون تجارت برخلاف قانون مدنی متصدی حمل و نقل باید قوه قاهره را ثابت کند، استثنائاً گاهی اوقات قضیه برعکس است مثل نظرمورای میان قانون عام در مورد خسارت تأخیر تأدیه که شامل قانون تجارت هم می‌شود.

که نکته ۸ هر گاه کنوانسیون‌هایی بین‌المللی که به تصویب قوه مقننه می‌رسند، متضمن مقررات خاص در مورد روابط تجاری باشند باید منبع فوق تجارت کشور تلقی شوند، مثل کنوانسیون پاریس برای حمایت مالکیت صنعتی، در صورت تضاد میان این کنوانسیون‌ها یا قوانین داخلی، مقررات کنوانسیون فوق‌دار است.

که نکته ۹ تصمیمات هیأت وزیران تا آنجا که مربوط به تجارت باشند، از منابع حقوق تجارت تلقی می‌شوند. این تصمیمات در دو قالب عمده، یعنی آیین نامه و تصویب‌نامه، اتخاذ می‌شوند. تصمیمات هیأت وزیران نباید مخالف متن و روح قوانین و اصول شرعی باشند.

آیین‌نامه	مقرراتی که برای اجرا یا تسهیل اجرای قانونی خاص، وضع می‌شود.
تصویب‌نامه	طرحی است که دولت می‌تواند در حدود وظایف خود، بطور مستقل بدون مراجعه به مجلس، تصویب و اجرا کند.

این آیین‌نامه‌ها و تصویب‌نامه‌ها باید ضمن ابلاغ، برای اجرا به اطلاع مجلس برسد.

بخش سوم

نکته ۱۰ حقوق تجارت وابسته به حقوق مدنی است و البته در وضعیت کنونی تأثیر متقابل در آن هم داشته است. قانون مدنی قانون عام بوده و دارای اصول کلی است که قانون تجارت فاقد آن می باشد و هر جا قانون تجارت در مورد امری ساکت باشد باید به قانون مدنی مراجعه شود.

نکته ۱۱ با توجه به اینکه مقررات کلی تعهدات و قراردادهای در قانون مدنی قبلاً به تصویب رسیده بوده، این علیت از دید قانون گذار وضع قواعد خاص تعهدات در قانون تجارت غیر ضروری تشخیص و در ماده ۱۱ مضافاً ماده به قراردادهای حق العمل کاری، دلالی، حمل و نقل و ضمانت موضوع حقوق تجارت اختصاص داده شده. ضمناً در موارد سکوت قانون تجارت، قانون مدنی ملاک عمل می آید. مانند دلالی که تابع قواعد وکالت است. همچنین از مواردی مانند اهلیت تجارت، قصد رضایه و... سخنی به میان نیامده است.

نکته ۱۲ تأثیر دیگر قانون مدنی بر تجارت این است که قصات مواد قانون تجارت را به روش قانون مدنی تفسیر می کنند. البته این روش با توجه به اینکه مواد قانون مدنی عمدتاً مستقیماً از فقه و قانون تجارت برگرفته از علم تجارت فرانسه است و نیز تحت تأثیر روابط پویا و آزاد تجاری است چندان روش مطمینی به نظر نمی آید.

نکته ۱۳ مهم ترین تأثیر حقوق تجارت در حقوق مدنی این است که با توجه حاکمیت قانون تجارت بر زندگی اقتصادی جامعه و سرعت و پویایی آن و نیز به آزادی عمل تجار برعکس حقوق مدنی، قانون گذار قواعد حقوق تجارت را به بسیاری از فعالیت های ذاتاً مدنی تسری داده است. جدول زیر به چند مثال در این مورد اشاره می کند:

شرکت	ماده ۲ لایحه قانونی ۱۳۴۷ راجع به شرکت های تجاری امکان انجام عملیات مدنی در قالب شرکت های تجاری را علی الخصوص با توجه به اینکه سرمایه گذاری های بزرگ معنی می توان از شرکت های مدنی استفاده کرد فراهم می کند.
شرکت های سهامی	فعالیت های شرکت های سهامی مثل انتشار اوراق قرضه و تعهدات به دلیل پیچیدگی حتی اگر موضوع شرکت مدنی باشد در غالب قواعد قانون تجارت صورت می گیرد.
شرکت های تعاونی	این شرکت های برگرفته از قانون تجارتند و به جای قواعد اعتبار عام و روستایی در مورد آن اعمال می شود.
ضمانت	ضمانت در حقوق تجارت برخلاف حقوق مدنی در موارد بسیاری به صورت مجزومه به دمه صورت می گیرد.
تشکیلات غیر تجاری	مثل انجمن ها، باشگاه ها و... که شرکت های مدنی هستند اما قانون گذار با اقتباس از قواعد حاکم بر شرکت های تجاری به آنها شخصیت حقوقی اعطا می کند و با الگوهای حقوق تجارت اداره می شوند (مثلاً در مورد ترتیب اساسنامه، تشکیل مجمع عمومی، انتخاب مدیر و...)

نکته ۱۴ موارد وحدت و اختلاف حقوق مدنی و حقوق تجارت:

موارد وحدت حقوق مدنی و حقوق تجارت
هر دو از لحاظ قواعد عمومی حاکم بر روابط بین افراد جامعه از اصول واحدی پیروی می کنند.
قانون تجارت در مورد بیع، به عنوان شايع ترين قرارداد تجاری، قاعده خاصی مقرر نکرده و قواعد بیع مدنی بر بیع تجاری هم حاکم هستند.
ثبت دفتر و ثبت نام در دفاتر ثبت تجاری که زمانی به تجار اختصاص داشت، اکنون از طریق مقررات مالیات به مشاغل غیر تجاری هم تحمیل شده و برای نظم بخشیدن به مشاغل ضرورت دارد.
بسیاری از ابزار حقوقی که برای انجام معاملات مورد استفاده قرار می گیرند، تابع قانون واحدی است مثل افتتاح حساب بانکی، سفته، گواهی اعتباری و اوراق بهادار.
رسیدگی به دعوای تجاری و مدنی از حیث صلاحیت دادگاهها، تابع قواعد واحدی است.
اصل عدم تضامن در مسئولیت برای شرکت در هر دو پذیرفته شده و تضامن قایل قبول نیست مگر به موجب قانون یا پیش بینی در قرارداد.
در خصوص ادله ای اثبات دعوی حقوق این تفاوتی بین دعوای مدنی و تجاری وجود ندارد.
بسیاری از تشریفات شکلی راجع به شرکت تجاری و مدنی یکسان است، مثل شرکت که باید از هر نوع که باشد، ثبت شود.

موارد اختلاف حقوق تجارت و حقوق مدنی
در دعوای تجاری، حکم دادگاه بطور موقت قابل اجرائت است، البته این اختلاف در حال از میان رفتن است.
در دعوای تجاری، دفتر تاجر علیه تاجر دیگر به نفع صاحب دفتر، قابل استناد است، در حالیکه دفتر تاجر، فقط اظهار او بر ضد عرف مقابل است که در حقوق مدنی قایل بر تئیه علمی باشد.
دعای راجع به چک و سفته، اگر تجاری باشد مانند برات، مشمول مرور زمان سه ساله است و اگر مدنی باشد مشمول مقررات عام حقوق مدنی است.
اگر شرط یا موعدی در عقد بیع ذکر نشود، تشخیص قطعی مؤجل بودن، با عرف است، اما در بیع با عرف محل و در بیع تجاری عرف و عادت تجاری که ممکن است محلی نباشد ملاک قرار می گیرد.
این دو رشته در بحث صلاحیت نسبی دادگاهها هم اختلاف دارند، مثلاً دعوای علیه اشخاص در دادگاه محل اقامت مدعی علیه و دعوای نازرگانی در محل انعقاد عقد اقامه می شود که قاعده ای اخیر در حقوق مدنی فقها در اموال منقول جاریست.

اکثر اختلافات مذکور جزئی و حتی رو به زوال است به جز در اختلاف اصلی، که یکی ارائه دفاتر بین تجار در دعوای تجاری و دیگری افلاس تاجر است که بر خلاف سایر اشخاص مشمول قواعد ورشکستگی می شود.

نکته ۱۵ تفاوت حقوق تجارت با حقوق مدنی در ویژگی‌های حقوق تجارت است که شامل ۳ مورد اصلی است.

۱- تفاوت در نگرش به تملک و مالکیت.

۲- میزان تأثیر حقوق خارجی و بین‌المللی.

۳- ضرورت دخالت نظم عمومی در حیات تجاری.

نکته ۱۶ نگرش حقوق تجارت هم در بحث تعهد و قرارداد و هم در مورد اموال با حقوق مدنی متفاوت است:

نگرش حقوق تجارت	نگرش حقوق مدنی
تعهد و قرارداد قصد و رضای واقعی طرفین اهمیت دارد و ظاهر قرارداد مهم است و این لازمه سرعت و امنیت اعمال تجاری است. مثلاً شرکتی شکل سهامی اشتراک نسبت به تعهدات و تعهدات شرکتی اگر خارج از اختیاراتشان باشد ملال است.	شرط صحت هر تعهدی قصد و رضای واقعی طرفین است. مثلاً برعکس مدیران شرکت‌های سهامی در حقوق مدنی اقدامات خارج از اختیار وکیل نسبت به موکل تأثیری ندارد.
اموال اموال اعم از مادی و غیرمادی می‌باشند. مثل حق اختراع، اشکال و طرح‌ها، علامت سهام شرکت‌ها و... برای مثال مهم که دین احتمالی شرکت به شریک در مال ساخته شده و قابل توقیف است.	عمدتاً اموال مادی مدنظر است و قواعد آن بیشتر راجع به نقل و انتقال اموال مادی است. مثل مالکیت، حق انتفاع، عمری، وقف و... برای مثال توقیف دین امکان‌پذیر نیست و صرفاً تحت عنوان انتقال طلب و حق مورد اشاره قرار گرفته است.

نکته ۱۷ در مورد تأثیر حقوق خارجی باید گفت که اگر قبلاً بهایی اموال قانون مدنی درباره اموال و حق انتفاع و ارتفاق از قانون مدنی فرانسه اقتباس شده تا تجارت تقریباً بطور کامل از قانون تجارت ۱۸۰۷ فرانسه گرفته شده است. البته حقوق تجارت هم در صورتی تحت تأثیر حقوق تجارت بین‌الملل است.

نکته ۱۸ دخالت نظم عمومی در حیات تجاری دارای دو جنبه است: از یک طرف دولت برای هدایت اقتصاد و تقویت تولید و گردش ثروت موجب توسعه حوزه عمل نظم عمومی و از طرف دیگر دولت برای حمایت از مصرف‌کنندگان و متعاملین ضعیف در برابر حرفه‌ای‌های قوی‌تر، قواعد آمره‌ای را وضع کرده است.

نکته ۱۹ این جدول به بررسی ارتباط حقوق تجارت با سایر رشته‌های حقوق شامل حقوق عمومی، جزا، کار و بین‌الملل خصوصی می‌پردازد.

ارتباط حقوق تجارت با سایر رشته‌ها	
حقوق عمومی	حقوق اساسی: اگرچه قانون اساسی به معاملات تجاری و طرز انعقاد و اجرای آن اشاره‌ای ندارد اما در تنظیم آنها و تعیین حدود کلی بی‌تأثیر نیست. با توجه به اینکه اقتصاد کشور ما بیمه‌دولتی - نیمه‌خصوصی است، اصل ۴۴ قانون اساسی، نظام اقتصادی کشور را به سه بخش دولتی، تعاونی و خصوصی تقسیم می‌کند که بخش دولتی شامل مواردی است از قبیل بانکداری و صنایع مادر که از خصوصی نمی‌شود و از طرف دیگر باید با الگوهای حقوق تجارت اداره شوند.
حقوق جزا	برخی فعالیت‌ها قواعد تجاری دارای ضمانت اجرای کیفری و مجازات می‌باشند؛ برای نمونه می‌توان از درون این مقررات جرایمی، شعبه‌ای از حقوق تحت عنوان «جرایم تجاری» را بیرون آورد که سال‌هاست در دانشکده‌های حقوق فرانسه تدریس می‌شود. هدف از این مجازات‌ها، تضمین صداقت اعمال تجاری است. مثل تعیین مجازات سوءاستفاده از اسرار شرکت، ورشکستگی به تقصیر و تقلب، گرانفروشی و...
حقوق کار	معمولاً تجارت و شرکت‌های تجاری دارای کارکنانی هستند که در مورد رابطه‌ی بین این دو مقررات آمره قلمی کار اعمال می‌شود. حقوق تجارت و حقوق کار در تنظیم فعالیت‌های تجاری، تخته‌ها این موارد دارند. حقوق تجارت جنبه‌ی مالی و تجاری آنها را معین می‌کند و از حقوق کار برای مقابله با کارفرمای تجاری حمایت می‌کند و این دو رشته دارای تکیه متقابل بر روی هم می‌باشند.
حقوق بین‌الملل خصوصی	در صورت طرح یک دعوی تجاری بین‌المللی، قانون تجارت بر خصوص تعارض احتمالی میان قوانین راه حلی ندارد و برای حل تعارض و یافتن قانونی که باید به قواعد حقوق بین‌الملل خصوصی مراجعه شود.

آزمون مقدمه (سؤالات پرتکرار و احتمالی پایان ترم)

- ۱- اولین قانون تجارت ایران در چه سال یا سال‌هایی تدوین گردید؟
(الف) ۱۲۹۸ (ب) ۱۳۰۳ و ۱۳۰۴ (ج) ۱۳۰۹ و ۱۳۰۸ (د) ۱۳۱۱ (تابستان ۹۰)
- ۲- اولین قانون در ایران که راجع به امور تجاری وضع گردیده درباره کدام یک از امور زیر بود؟
(الف) تصفیه امور ورشکستگی (ب) ثبت علائم تجاری و اختراعات (ج) قبول و نکول بروات (د) چک‌های تضمینی (نیمسال دوم ۹۰-۹۱)
- ۳- منبع اصلی حقوق تجارت چیست؟
(الف) قانون تجارت (ب) عرف و عادت تجاری (ج) رویه‌های قضایی (د) قواعد و رسوم تجاری (نیمسال اول ۹۰-۸۹)
- ۴- منبع اصلی حقوق تجارت چیست؟
(الف) اولین منبع و عمومی (ب) عرف و عادت تجاری (ج) قوانین مدنی (د) قوانین اساسی (تابستان ۹۰)
- ۵- منابع حقوق تجارت کدامند؟
(الف) قوانین تجاری، عهدنامه‌های اصلی، عرف و عادت (ب) عرف، انصاف، رویه‌های قضایی، عهدنامه (ج) قوانین تجاری، رسوم تجاری، قانون مدنی، نظریه‌های علمی (د) نظریه‌های علمی، اصول کلی، قوانین تجاری، عهدنامه‌ها (نیمسال اول ۹۱-۹۲)
- ۶- کدامیک از منابع حقوق تجارت نیست؟
(الف) نظریات علمی (دکترین) (ب) قوانین مدنی و عمومی (ج) رسوم اجتماعی (د) عرف و عادات تجاری (نیمسال اول ۹۱-۹۲)
- ۷- کدامیک از موارد زیر، اختلاف کلی بین اصول تجارت و حقوق مدنی را بیان می‌کند؟
(الف) مفهوم شخصیت حقوقی و شخصیت حقیقی (ب) مقررات مربوط به معاملات بیمه که در قانون تجارت پیش‌بینی نشده است (ج) روابط تجاری برعکس روابط مدنی مستلزم سرعت است (د) جامعه مدنی منکی به استفاده از اعتبارات است (نیمسال دوم ۹۰-۸۹)
- ۸- کدام گزینه در تسریع اثبات تعهدات و دلایل در محدوده حقوق تجارت صحیح است؟
(الف) چون قانون تجارت نسبت به حقوق مدنی قانون خاص تلقی می‌شود، آزادی یکپسری پدید می‌آید (ب) چون قانون تجارت نسبت به حقوق مدنی، قانون خاص تلقی نمی‌شود، آزادی یکپسری پیش‌بینی شده است (ج) چون اعمال قواعد خشک قانون مدنی باعث رکود می‌شود، آزادی کمتری در حقوق تجارت پدید می‌آید (د) چون اعمال قواعد خشک قانون مدنی باعث رکود می‌شود، آزادی بیشتری در حقوق تجارت پیش‌بینی شده است (نیمسال اول ۹۱-۹۲)
- ۹- رابطه حقوق مدنی و حقوق تجارت چگونه است؟
(الف) مساوی هستند (ب) معارض یکدیگر هستند (ج) حقوق مدنی عاده و حقوق تجارت خاص است (د) هر دو از یکدیگر مستقل هستند و ارتباطی با هم ندارند (نیمسال دوم ۹۱-۹۲)

(تیمسال اول ۹۲-۹۳)

۱۰- دعوای تجاری از نظر صلاحیت دادگاه‌ها چه تفاوتی با دعوای مدنی دارد؟

- الف) در دعوای تجاری برخلاف دعوای مدنی دادگاه محل اقامت خواهان صلاحیت دارد.
 ب) در دعوای تجاری و مدنی دادگاه محل اقامت خواهان صلاحیت رسیدگی دارد.
 ج) برخلاف دعوای مدنی، در دعوای تجاری دادگاه محل وقوع قرارداد هم صلاحیت دارد.
 د) از لحاظ صلاحیت نسبی تفاوتی بین دعوای مدنی و تجاری در حقوق ایران وجود ندارد.

(تیمسال اول ۹۲-۹۳)

۱۱- اصول مهم حاکم بر حقوق تجارت در مقایسه با حقوق مدنی چیست؟

- الف) سرعت، امنیت، اعتماد به ظاهر
 ب) عدم وجود قصد و رضا، عدم اعتبار اراده
 ج) سرعت، امنیت، عدم اعتماد به ظاهر
 د) سرعت، عدم اعتبار اراده

۱۲- قانون مدنی چگونه یکی از منابع حقوق تجارت تلقی می‌شود؟

- الف) قانون تجارت خاص است و در هر حال قانون مدنی به عنوان قانون عام از منابع حقوق تجارت نیست.
 ب) در صورت سکوت و اجمال قانون مدنی قانون تجارت حاکم است.
 ج) در صورت سکوت و اجمال قانون تجارت و قوانین دیگر، قانون مدنی به منزله قانون عام حاکم است.
 د) قانون مدنی به منزله قانون عام بر قانون تجارت حاکم است.

۱۳- در کدام مورد عرف تجاری بر قانون حاکم است؟

- الف) اگر قانون امره باشد
 ب) اگر قانون تکمیلی باشد
 ج) قانون همواره بر عرف تجاری حاکم است
 د) عرف تجاری همواره بر قانون حاکم است.

۱۴- کدام گزینه صحیح است؟

- الف) رسم تجاری دقیقاً مترادف عرف و عادت است.
 ب) رسم تجاری در مقایسه با عرف و عادت رسم مردم و اعتبار مشتری و خریدار است.
 ج) رسم تجاری در مقایسه با عرف و عادت از الزامات حقوقی برخوردار است.
 د) رسم تجاری کاملاً متضاد عرف و عادت است.

۱۵- کدام گزینه صحیح نمی‌باشد؟

- الف) اعمال تجاری توسط قانون‌گذار معرفی نشده و باید در عرف تجاری جست‌وجو شود.
 ب) هر کس اعمال تجاری را شغل خود قرار دهد تاجر است.
 ج) هر کس تاجر شد، اعمال حقوقی اش تجاری مگر این که برای امور غیرتجاری باشد.
 د) شرکت‌های سهامی، حتی اگر فعالیت غیرتجاری انجام دهند، تاجرند.

۱۶- بیش‌ترین تأثیر را در بین حقوق کشورهای مختلف، حقوق بر قانون تجارت ایران داشته است.

- الف) آلمان
 ب) انگلستان
 ج) فرانسه
 د) مصر

۱۷- کدام گزینه غلط می‌باشد؟

- الف) کنوانسیون‌های بین‌المللی که به تصویب مجلس می‌رسند، به منزله‌ی قانون‌اند.
 ب) در صورت تعارض کنوانسیون با قوانین داخلی، کنوانسیون ارجحیت دارد.
 ج) در صورت تعارض کنوانسیون با قوانین داخلی، کنوانسیون فقط بر قانون تکمیلی ارجحیت دارد.
 د) در صورت تعارض کنوانسیون با قوانین داخلی، قوانین داخلی ارجحیت ندارند.

۱۸- کدام گزینه غلط است؟

- الف) تصمیمات هیأت وزیران در دو قالب آئین‌نامه و تصویب‌نامه اتخاذ می‌شوند.
 ب) تصمیمات هیأت وزیران نباید مخالف عواظین شرعی باشد.
 ج) آئین‌نامه مقرراتی است که برای تسهیل اجرای قانونی خاص وضع می‌شود.
 د) تصویب‌نامه مقرراتی است که برای تسهیل اجرای قانونی خاص وضع می‌شود.

۱۹- قانون‌گذار در مورد کدام گزینه قواعد حقوق تجارت را بر فعالیت‌های مدنی تسری نمی‌دهد؟

- الف) شرکت‌های سهامی
ب) ضمانت
ج) تشکیلات غیرتجاری
د) کفالت

۲۰- کدام مورد از موارد وحدت حقوق تجارت و حقوق مدنی نمی‌باشد؟

- الف) قواعد عمومی حکم بر روابط بین افراد
ب) اجرای مقررات حاکم بر عقد بیع
ج) ادله‌ای اثبات دعوی
د) قواعد مربوط به افسار و ورشکستگی

۲۱- کدام گزینه غلط می‌باشد؟

- الف) قانون تجارت هم مانند قانون مدنی برگرفته از حقوق فرانسه است.
ب) دخالت نظم عمومی در حیات تجاری شامل هدایت اقتصاد و تقویت تولید توسط دولت است.
ج) حمایت تمام عملی در حیات تجاری شامل حمایت دولت از مصرف‌کنندگان است.
د) در بحث افسار و قرارداد حقوق تجارت بیش‌تر به ظاهر قرارداد اهمیت می‌دهد تا قصد واقعی و انگیزه طرفین.

۲۲- متعلق به اموال غیر حقوق تجارت اموال، است.

- الف) مادی
ب) غیرمادی
ج) مادی و غیرمادی
د) دینی

۲۳- کدام گزینه شرح ارائه حقوق تجارت صحیح است؟

- الف) اصل ۴۴ قانون اساسی اقتضا می‌کند بخش‌بندی می‌کند.
ب) برخی مجازات‌ها با هدف تضمین صداقت و اتمام اعمال تجاری وضع شده‌اند.
ج) تنظیم روابط بین تجار و شرکت‌های تجاری و کارکنان و کارگزارانشان متضمن اجرای قانونی آمره است.
د) دولت با وضع قواعد عمومی مداخله در معاملات تجارت دارد.

۲۴- کدام رشته کم‌ترین تأثیر را بر حقوق تجارت داشته است؟

- الف) حقوق اساسی
ب) حقوق کار
ج) حقوق بین‌الملل عمومی
د) حقوق مدنی

۵۸ پاسخنامه آزمون مقدمه ۵۸

سؤال	پاسخ	ارجاع	سؤال	پاسخ	ارجاع	سؤال	پاسخ	ارجاع
۱	ب	نکته ۳	۹	ج	نکته ۱۰	۱۷	ج	نکته ۸
۲	الف	نکته ۳	۱۰	ج	نکته ۱۴	۱۸	د	نکته ۹
۳	الف	نکته ۵	۱۱	الف	نکته ۱۶ و ۱۳	۱۹	د	نکته ۱۳
۴	ج	نکته ۵	۱۲	ج	نکته ۱۰ و ۶	۲۰	د	نکته ۱۴
۵	ج	جدول بخش دوم	۱۳	ب	جدول بخش دوم	۲۱	الف	نکته ۱۸ و ۱۶ و ۱۷
۶	ج	جدول بخش دوم	۱۴	ب	جدول بخش دوم	۲۲	ج	نکته ۱۶
۷	ج	نکته ۱۳	۱۵	الف	نکته ۱	۲۳	د	نکته ۱۹
۸	د	نکته ۱۳	۱۶	ج	نکته ۲	۲۴	ج	نکته ۱۹

۵۹ مراجع و مآخذ مقایسه ۵۹

نکته	مراجع	نکته	مراجع	نکته	مراجع
نکته ۱-۱	مراجع ۳ ص ۲	نکته ۸-۱	سایر مراجع ۹ ق ۴	نکته ۱۵-۱	مراجع ۳ ص ۵۳
نکته ۲-۱	مراجع ۳ ص ۱۱	نکته ۹-۱	مراجع ۳ ص ۹	نکته ۱۶-۱	سایر مراجع ۷۷۴ ق ۴
نکته ۳-۱	مراجع ۳ ص ۱۴	نکته ۱۰-۱	مراجع ۳ ص ۴۱	نکته ۱۷-۱	مراجع ۳ ص ۵۵
نکته ۴-۱	مراجع ۲ ص ۱۹	نکته ۱۱-۱	مراجع ۳ ص ۴۲	نکته ۱۸-۱	مراجع ۳ ص ۵۶
نکته ۵-۱	مراجع ۳ ص ۲۴	نکته ۱۲-۱	مراجع ۳ ص ۴۴	نکته ۱۹-۱	مراجع ۳ ص ۵۷
نکته ۶-۱	سایر مراجع ۵۱۳ ق ۴	نکته ۱۳-۱	مراجع ۳ ص ۴۴		
نکته ۷-۱	سایر مراجع ۵۱۳ ق ۴	نکته ۱۴-۱	سایر مراجع ۲۲۴ ق ۴		